

Mottagare:
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:
m.ke@regeringskansliet.se

2023-03-16
Till Miljödepartementet

Remissvar över EU-kommissionens förslag till förordning om förpackningar och förpackningsavfall, M2022/02243

Tailor-Made Responsibility (TMR) har inbjudits att yttra sig över rubricerat förslag.

TMR är en producentansvarsorganisation som sedan 2005 har hjälpt förpackningsproducenter med allt som rör producentansvaret, inklusive administration, rapportering, insamling, återvinning och utveckling av mer lättåtervunna förpackningar. Våra anslutna producentkunder står för omkring 10 procent av förpackningarna som svenska hushåll använder.

Vi hanterar förpackningar från hushåll och verksamheter och är engagerade i hela värdekedjan, från design till materialåtervinning. Målet med verksamheten är att bidra till en cirkulär ekonomi och cirkulära materialflöden.

TMR driver sedan hösten 2022 plaståtervinningsanläggningen Omni Polymers i Ängelholm, en investering som bland annat möjliggjordes av stöd från Klimatklivet. TMR är obundet från bransch- och råvaruintressen, bedriver verksamhet i enlighet med Förordningen om producentansvar för förpackningar (2022:1274) och står under Naturvårdsverkets tillsyn.

Övergripande kommentarer

TMR välkomnar EU-kommissionens förslag till ny förordning om förpackningar och förpackningsavfall (PPWR). Förslaget är en viktig del av genomförandet av EU:s gröna giv och handlingsplan för cirkulär ekonomi. Det kan på ett kostnadseffektivt sätt bidra till en grön omställning och bli en del av ett mer resurseffektivt EU och Sverige.

Det är positivt att EU ökar trycket för att få genomslag för minimering av avfall och återanvändning av förpackningar samt förbättrar förutsättningarna för användandet av återvunnen råvara och på så vis skapa incitament till ökad återvinning. Vår bedömning är att marknaden är redo för detta.

Trots en hög detaljgrad så har den föreslagna harmoniseringen av regelverket inom EU potential att administrativt underlätta för producenter som är verksamma i flera länder på EU:s inre marknad. Det kan också underlätta för producentansvarsorganisationer (PRO:er) att rapportering kan standardiseras över flera medlemsländer. Vidare är TMR positiva till att PPWR bekräftar att flera PRO:er konkurrerar om att uppfylla producentansvaret i medlemsländerna. Konkurrens bidrar till innovation och utveckling och effektivare processer.

För de producenter som är anslutna till oss för uppfyllandet av sitt producentansvar, motsvarande cirka 10 procent av förpackningar från svenska hushåll, ser vi att många av förslagen berör förändringar som redan är på gång i Sverige. Det gäller både pågående marknadsinitiativ och redan införd nationell lagstiftning – nu senast förordning (2022: 1274) om producentansvar förpackningar. TMR vill poängtera att många av dessa förändringar sannolikt inte hinner få genomslag innan de nya EU-reglerna införs. TMR anser att det är nödvändigt att behålla en viss flexibilitet som säkerställer att redan gjorda investeringar inte går förlorade.

Förordningen är detaljrik och avsedd att gälla som lag inom hela EU. Detta angreppssätt medför en inte obetydlig risk för att aktörer i länder med mer utvecklade avfallshanteringssystem tvingas till försämrande anpassningar jämfört dagens läge. TMR understryker därför vikten av att det finns viss möjlighet till flexibilitet så att oönskade konsekvenser inte uppstår, exempelvis vad gäller fungerande befintliga nationella lösningar som styr mot samma mål. TMR anser i likhet med regeringen att målen bör utformas på ett kostnadseffektivt sätt och undvika oproportionerliga kostnader för medlemsstater med höga nivåer av återvinning.

Artikel 3 Definitioner

Artikel 3 (31)

TMR anser att definitionen av 'design for recycling' som återvinningsbar med "state-of-the-art collection, sorting and recycling processes" behöver förtydligas. Så som det är angett i förslaget så kan tekniker som inte ännu används räknas som "state-of-the-art", exempelvis olika typer av kemisk återvinning som kanske aldrig kommer kunna användas. I praktiken riskerar icke-återvinningsbara förpackningar därför rymmas inom definitionen för 'design for recycling'.

Artikel 3 (32)

Det bör förtydligas hur man ska tolka "state-of-the-art infrastructure and processes", jämför ovan inspel angående Artikel 3 (31). Det anges inte heller hur man säkerställer att 75 procent av EU:s befolkning omfattas av kravet på täckning.

Artikel 3 (37)

TMR anser att definitionen av vad som är "innovativa förpackningar" ("innovative packaging") öppnar för kryphål kopplat till undantagen som ges i artikel 6. Innovativa förpackningar behöver redan från början designas för att vara återvinningsbara, de ska kunna samlas in och sorteras utan att det negativt påverkar återvinningen av andra strömmar. Detta bör förtydligas i termer av vilka miljömässiga fördelar som ska finnas.

Artikel 3 (43)

TMR förordar ett explicit klagörande i artikel 3 (43) att pappersmaterial som uppstår vid massaframställning av trä inte anses ingå i definitionen av plast.

Artikel 4 & 11 Fri rörlighet och märkning av förpackningar

Artikel 4 (5) & Artikel 11 (8)

Artikel 4 (5) anger att medlemsstater får föreskriva märkningskrav för att identifiera det utvidgade producentansvarssystemet. Ett sådant krav på märkning kan tvinga producenter att öka trycksidan på sina förpackningar eller till och med att öka förpackningens storlek för att få plats med märkningen. TMR vill understryka att det kan kräva nationella tryckversioner av förpackningar, vilket har en negativ inverkan på den fria rörligheten för varor för producenter som är verksamma i flera länder.

Vidare ska symbolen för ett utökat producentansvarssystem enligt artikel 11 (8) vara klar och otvetydig och får inte vilseleda konsumenter eller användare när det gäller förpackningens återvinningsbarhet eller återanvändbarhet. Gröna Punkten ("Der Grüne Punkt" / "Green Dot") har använts i minst trettio år och är den mest kända symbolen

för förpackningsåtervinning i Europa. Samtidigt påpekar kommissionen att Gröna Punkten riskerar att missleda konsumenter till att tro att förpackningar med märkningen är återvinningsbara. Många känner fortfarande inte till vad den betyder, eller att symbolen även kan användas för att hindra nationell konkurrens mellan PRO:er.

Den nationella PRO som förvaltar Gröna Punkten i respektive medlemsstat kan idag utnyttja symbolen i syfte att stärka sin monopolställning eller dominerande marknadsställning. Kommissionen har haft flera ärenden om överträdelser av den fria rörligheten för varor och otillåtna konkurrensbegränsningar i samband med detta. Några är fortfarande pågående. Allmänhetens tolkning av varumärkets innebörd har lett till flera fall och diskussioner om vilseledande marknadsföring i samband med användningen av Gröna Punkten, t.ex. i Frankrike och Norge. Mycket tyder på att det är svårt att undvika att man missuppfattar denna typ av märkning på förpackningar.

TMR anser sammantaget att det rimligaste alternativet är att införa en gemensam symbol för hela den inre marknaden som alla producenter som är anslutna till godkända PRO:er ska använda på sina förpackningar. Märkningen kan göras obligatorisk och användningen mer konsekvent.

Artikel 6 Återvinningsbara förpackningar

TMR stödjer målet om att alla förpackningar ska vara återvinningsbara 2030.

TMR anser av flera skäl att tidslinjen för införandet på krav på återvinningsbarhet inte kan kortas ner mer än vad som har angetts. Många livsmedelsvaror har ännu inte alternativa återvinningsbara förpackningsmaterial som uppfyller krav på livsmedelssäkerhet och hållbarhet. Att korta tiden ytterligare skulle medföra återvinningsbarhet på bekostnad av kortare bäst-före-datum och därmed ökat matsvinn. Det skulle i sin tur öka klimatavtrycket då majoriteten av utsläppen från matvaror uppstår i produktionsfasen.

Det är också en vanlig missuppfattning att producenter enkelt och snabbt kan byta förpackningsmaterial. En förpackningslina i exempelvis livsmedelsindustrin är ofta mycket känslig för förändringar av förpackningsmaterialet. Ibland behöver delar av maskiner eller till och med hela maskinparken bytas ut, vilket ofta tar 1–2 år i anspråk. Det kan kräva stora investeringar som kan vara väldigt svåra att räkna hem på kort sikt, särskilt för mindre företag.

Artikel 6 (3-5)

TMR anser att det bör anges när de delegerade akterna om design för återvinning ska beslutas och meddelas. Producenter behöver en övergångsperiod om minst fem år för att anpassa existerande förpackningar. TMR anser vidare att producenter bör ha möjlighet att delta i utformandet av akterna. Producenter får delta i de förslag som utarbetas av SIS men kommissionen har rätt att inte använda sig av de förslagen.

Artikel 7 Miniminivåer av återvunnet innehåll i plastförpackningar

TMR välkomnar obligatoriska miniminivåer för återvunnet innehåll i plastförpackningar. Det ökar efterfrågan på återvunnen råvara i plastförpackningar som ersätter jungfruliga material och ger incitament till en förbättrad cirkulär användning av material. Vi anser av samma skäl som angetts i yttrandet kring artikel 6 att tidslinjen för införandet på krav på återvinningsbarhet inte kan kortas ner mer än vad som är angett i kommissionens förslag.

TMR anser vidare att det är positivt med successivt ökande krav. Det förenklar förutsägbarheten för de som behöver ställa om sin produktion och möjliggör långsiktiga investeringar i ny teknik och kapacitet för tillverkning med återvunnen plastråvara.

Artikel 7 (7)

Artikel 7.7. anger att kommissionen ska anta genomförandeakter om metoder för att beräkna och kontrollera andelen återvunnet innehåll. TMR anser att detta behöver samordnas med vad som anges i engångsplastdirektivet, 2019/904 artikel 6.5.

Artikel 8 Komposterbara förpackningar

TMR välkomnar att det tydliggörs vilka förpackningar som är att anse som komposterbara. TMR anser samtidigt att försiktighet bör iakttas vad gäller komposterbar plast. Om komposterbar plast hamnar i samma plastström som andra förpackningar genom förpackningsinsamlingen riskerar det att sänka kvaliteten på återvunnen plast. Hänsyn bör tas till att det vanligaste kompostsystemet för plast, industriell kompostering, inte är tillgängligt i alla medlemsstater.

Artikel 10 Krav för återanvändbara förpackningar

TMR välkomnar att det sätts kriterier för när en förpackning är att anse som återanvändbar. Ökad återanvändning, begränsad användning av onödiga förpackningar samt anpassad design så att volym och vikt minskar är mycket viktiga delar för att nå förordningens mål om att minska uppkomsten av avfall.

Artikel 11-12 Enhetlig märkning av förpackningar och förpackningskärl

TMR stödjer förslaget om harmoniserad märkning av förpackningar och avfallskärl i syfte att underlätta för konsumenterna att sortera ut förpackningsavfallet korrekt. Samtidigt är det viktigt att bibehålla viss flexibilitet vad gäller märkningar för exempelvis pantsystem och fungerande nationella lösningar.

Artikel 11 (5) & Artikel 12

TMR vill understryka vikten av att fastställa gemensamma sorteringsfraktioner för samtliga medlemsstater. Om man inte gör det kan samma förpackning fortfarande kräva flera sorteringslogotyper, vilket kan vara förvirrande för slutanvändaren, exempelvis färgat/ofärgat glas kontra allt glas.

Artikel 41 Producentansvarsorganisationer

TMR välkomnar att kommissionen bekräftar att det finns flera PRO:er som konkurrerar om att uppfylla producentansvaret i medlemsländerna. Konkurrens driver effektiviseringar och bidrar till att nationella materialåtervinningsmål och målen i PPWR uppnås på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Stockholm 16 mars 2023

Peter Mellgren, grundare TMR

Kontakt:

Sandreen Shaul

Marknad- & kommunikationsansvarig

+46 (0)73 769 76 67

sandreen.shaul@tmr.se